

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 10. Spectat Christus Apostolos laborantes in remigando: Sunt enim sancti in laboribus suis illi spectaculum pericundum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

qui mihi conuixerunt, didici. Dum vnus mihi ait: numquam sanior vixi, quam modo, quem altero videri die iohanni, & septimo emori. Hoc quod dixit Spiritus S. Rex hodie est, & cras morietur. Contemplaris eum, qui Rex coronatur, & throno exaltatur, caute ergo eius ruinam, non post annum, vel mensem, sed cras. Cui nec c. a. stinum requiritur: de vna enim in lte an horam tales reperies mutationes, quales hodie in Apostolis obitupescis.

§. 10. *Spektat Christus Apostolos laborantes in remigando: sunt enim sancti in laboribus suis illi spectaculum peritandum.*

A 29 **I**am pernauigabant Apostoli medium pelagus, obstantes & repugnant: tempestati, & fluctibus ventis ac turbul: no mari, quod mille partibus mille dilatabat ora, vt eos inglutiret, ipsi vero contrantuntur: quantum possunt remis: velut qui concitato in pugnam tan o congregitur, contra eu us vires se baculo defendit, & propugnat. Vidit illos Christus ex monte laborantes in remigando. Hoc maxime inter alia stupent viri Dei, fieri posse o: calorum Domine, vt tuos spectes periculo expositos submerisionis, repugnans, obstantes, remigantes omni brachiorum impetu, contra hostem adeo terribilem, ventos scilicet, & feram adeo indomitam, vt mare, & qui tam vehementer vnde- quaque impugnantur, vt mortis metu pene exanimantur: quos tamen sic spectas, vt non auxiliaris? Quod cor sustineret spectare in mari nauticam ad ima tendentem, & ea vectos, plangentem, gemitibus & angustis deploratos, & quis eos ex hoc eminentiori portu spectaret, qui eis posset adiecit nudentem, & periculo eos nescio qua voluptate inueteret, nec saueret? Quod hominis cor adeo ferum, vt puerulum colubre & cummispitum conspiceret, quem ille tandā si a perstringeret, nec tamen continuo accurreret, colubram interfecturus?

Hoc omnium grauissimum olim Ioseph proponebant Agyptis, quando ipsi fame pe ibant, Ioseph autem haberet, quibus eis succurreret: *Cur mortemur te vidente?* Quis opinetur, vt vir piissimus, qualem te credimus, nos fame marcidos & contuentes videas, nihilominus te spectante pereamus, non succurras cum tibi suppetat, quo nobis prouideas? Hoc, ni fallo, gratis sine assigebat Iob, suis in calamitatibus & doloribus, videre se pati extrema & e contra

Deum illum contueri: vnde & conqueritur: *Si flagellat, occidat semel, & de paupis innocentium Iob. 2. 23. non videat.* Cur me his miseriis oppressum derinet, & spectat patientem? *Occidat semel, & de paupis innocentium non videat,* dum me contuetur & contrantentem & remigantem: crudelitas hæc est maxima: Verum dixerō Nerouus crudelitatem non potuisse accusari grauiorem: quam quod viderit conflagrantem Romam flammis in calam ascendentes, horribiles vndiq; ignium siagores, in cineres urbem conuectam, interim sicco hæc spectet oculo nec condoleat. Num forte, clementissime Deus, tibi Nerouis viscera? Num sunt meis, feriora tua viscera: sic enim iudico: mihi tales non lucere oculos, qui hæc videant, nec opulentur: Exclamare possumus: *Vbi sunt misericordia tua antiqua, Domine?*

Duabus ad hoc Deus mouetur rationibus: primo, ad sui nominis gloriam: nostrō enim lo- **I** Duabus quenti modo, nihil Deo iucundius, quam videre iustum colluctantem contra tempestatem, differt & constantem ac immobiliter contra furentis oceanus fluctus remigantem, qui nec ad momentum dederat remos, nec cedit arenæ, nec arma proficiat, nec terga vertat, sed ex aduerso resistit: potentissimis hostibus, & fortissimis aduersariis obstat indefessus. Videre puellam formam venustiori gratissimam, sed paupertate depressam, ab impudico provocatam quæ nec promissis alliciat, nec minis terreatur, sed animo statuat vt altera Susanna: prius milles vitæ facturam patiat, quam Deo desim. Alium opprobriis lacellitum, iniuriis irritatum, patientia iuuictum, choleram & insurgentes vltimis motus rationis freno coercere, qui cum **2** Dauid de Semei dicat calumniatori: *Reddat mihi Dominus bonum, pro maledictione hac hodie.* Alterum pauperem, omnium rerum egenum, qui quo filios & vxorem alit, non habeat, squalida conditionis: nihilominus sanctitate præfulgentem, meritis clarum, pietate constantem, laboribus inuictum, vt dicat cum Iob: *Etiamsi occiderit me, in yso sperabo.* O quam gratum hi Deo spectaculum!

Notat ingeniosè D. Bern. verba D. Pauli. **20** **D** *Spektaculum facti sumus mundo & Angelis & hominibus.* Attende (ait D. Bern.) multos habemus spectatores, Angelos bonos, & malos. *Spektaculum facti sumus Angelis & bonis & malis pariter: illos selluicet inuidia passio, illos compassio misericordie.* Illi nos vinci desiderant, hi vincere. Pannonet vos D. Greg. Nazianz. ne patetis Deum hinc **21** abesse.

abesse spectaculo, ad quod conuocantur Angeli homines, totus denique mundus: quinimo ipse præcipuus est omnium spectator, quippe qui supremum tenet principatum. Sumit D. Paul. metaphoram, ex eo quod inter nos communiter accidit: nihil enim ita vniuersaliter recreat ciuitatem, quam publica spectacula, luctæ, torneamenta, arundines &c. Indicitur lucta in Principis Curia: adest ipse Rex, Principes nobiles, ciues, plebei ad tauri concursum concurrunt omnes, quo clarius spectent, sibi singuli locum eligunt aptiorem, vt videant qua ratione prodeat taurus, aggrediatur luctatorem: [qua ratione hic se defendat, retrocedat, taurum flagellet, vel bidentem insigat, qui eum pedibus suis profernat vulneratum. Iucundum spectaculum: qua ratione torneator aggrediatur feram tam immanem, qui sciat adeo ingeniosè corpus suum cornuum pugnis suffurari, vt ritu pleuis exsiliat, taurus verò confusus fremat.

En spectaculum Deo-pergratum, Angelis iustissimum: congressus, continuæ collectationes, & durissima torneamenta, inter iustos & eorum inimicos: En prodit Satan armatus mendacis: mundus suis machinis instructus, caro suis blanditiis ardens: omnes bella mouent, & iustum tempestati exponunt. Spectat de cælo Deus dimicantes: qua ratione iustum recipiat, secedat, aggrediatur: pedem figat, vt modo Apostoli tempestate iactati, Spectat desuper Deus, sicut in festiui spectaculo: quando omni ex parte te premit necessitas, ad summas redigit angustias vt nescias quo te vertas, quando te maleordinatus pulsat appetitus, & mouet sensualitas, vt te quasi per terram trahat, vt licita concupiscas: eo modo, quò D. Paul. conuertebatur. *Videò aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ. & captiuam me in lege peccati.* Quando prodit mundi taurus, & cæco imperu irruit, vt quæ dicantur ipse nesciat qui te querit in aera sustollere, vanitaribus euandum, vt dignitates, & honestas ambias cœtera, honori tuo consulas, maiori fastu & pompa quam possis sufferre: O quam grata hæc spectacula: Spectat te Deus, spectant te cælestes & a peritis oculis intuentur qualiter te geras, qualiter figas pedem, arma non abicias, campo non cedas, quinimo fortius aduersario resistas intrepidus.

Rom. 7, 2.

37 Expresit hoc D. Hieron. in primariæ fortis homine quem diabolus vt secundum Iob fuerat aggressus: bona eius diripuerat, filios interemerat, vxorem abstulerat, domum diruerat,

Epist. 34. ad Iulian.

morbis affligerat: cui D. Hieron. Apertis oculos & considera, te factum spectaculum Deo, & Angelis: te reputa alterum Iob: cui addit conceptum suo calamo dignum, declarans rationem, cur Deus Iob elegerit, qui cum diabolo congregiatur. Perueris petuoluisse fabulas antiquorum: nec indecens est nos omnibus vti, etiam fabulis vt hinc præclarissimas eliciamus veritates, vt ait D. Greg. Nazianz. Describunt hi communiter: sedet Rex in throno suo, gloria sublimis, potens auctoritate: adstant charissima vxor Regina, dilectissimi principes filii, nobilium turba: innuunt Regi adesse syluestrem quandam Bombylium: qui ad singulare certamen prouocet alicui regis robustissimum: si quis in toto regno se fortem iactet, prodeat in campum, viribus concurret. Admittit Rex monomachiam: fenestras aperit iunior Regi, Regina, filii, domicellis, nobilibus, theatra tanto spectaculo eriguntur. Fabulantur Regem suæ curiæ Pygmaeo imperasse, arma sumat, in occursum & pugnam procedat ludioni illi. Adest hora certamini statuta: omnes accurrunt spectatores: prodi superbus ille, uento arragantiæ tumidus, cui totus mundus vix hilum videtur, quem vno desorbeat hauitu. Vt vero tibi pateat, omnium præsumptuosissime, ait Rex: quis sum ego, & quales apertis milites, nolo tecum congregiatur, de curia mea miles veteranus quispiam, sed pygmaeus ille, qui corpori corpus opponat: hic tibi caput comminuet. Prodit pygmaeus, intuentur omnes. Quoties hic trioboli homo pygmaem hasta sua, vel gladio ferit, ille vero ictum repellit, illæsus [quale Regi] & toti curiæ gaudium? Et quoties pygmaeus alicui pugna laceffit, galeam diffingit: quæ tripudia, quæ exultatio, qui triumphus? Cedit hoc in reg. s. summam gloriam. Quando tandem hunc giganteum pygmaeus solo profernat in gloriam, corpori insilit, auferit caput: quis Regi honor, quæ tanta gloria: quæ tanta exultatio: fabulam in veritatem commuta, & Regem in Deum: qui Rex est Regum & Dominus dominantium: quis nobilium, & principum palatii sui numerus? sunt tamen instari gigantes, & præsumptuos Sybaritæ, qui stultè & inuerecundè audent eum in singulare prouocare certamen. Hoc cecinit David: *Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper.* Creauit Deus Luciferum, & alios Angelos, Deo in cælo rebelles arma mouerunt, deiecit eos inde in abyssum: verum tamen non ob hoc eorum est depressa superbia, sed moralis Deo bella mouerunt: Quoties superbus ille temerarius audet eum quod

Orat. 24. II. Similitudo.

Ps. 139.

indie prouocare, si vires ad sint, si robur animi, re ipsa demonstrat, quemlibet ex curia eligat, eum quo congregiatur.

Illud concemplare, hortatur D. Hier. in illo duello Iob cum daemone. Adstunt Domino caelorum Angeli, accurrunt & superbia tumens fatuus, quasi prouocando, qui Deo exprobrat, eum de nemine in toto orbe posse gloriari, qui possit secum congruere. *Quadam die, cum venissent filij Dei, ut assisterent coram Domino. Assuit inter eos etiam satan.* Ecce eum hic: Cui Dominus: *Vnde venit?* Responder ille: *Circui terram meam: quia quidquid eam inhabitat, meum est; nec est, qui huius brachij resistat potentie.* Hoc significant hæc verba: *Circui terram & perambulauit eam.* Proprio quasi qui dicat idiomate: *Domine, nullus in orbe tuus est, nullus qui non meas teneat partes: omnes enim subiectos mihi glorior.* Si vero quispiam tuus in eo, prodeat in medium, et offero dexteram, eum prouoco. *Domine cui hoc confides duellum? Cuius manus & viribus tuum committes honorem? Habes penes te Principem Michaellem, cuius vires optime nouit ille Sybarita. Habes & Archangelum Gabrielem, Dei fortitudinem qui vnicui oculo constitutum deiecit: adfuit tibi decies centena milia militum: quorum vel in nimis eum ut terræ puluerem exsufflabit.*

Abstia à me, ait Dominus, nullus illorum vtar operâ, sed pumilionis, homunculi carne & ossibus compacti, languidi, mortalis, & passibilis. Et quis ille: Iob. *Quis erat Iob? Vir erat in terra Hus, nomine Iob, homo simplex.* Homo erat, qui viuere in terra, figmentum terræ, tantò inferior Angelis, quantò aurò lutum. Hunc satanæ comparat designat. *Numquid considerasti seruum meum? An oculos non reflexeris ad terræ pumilionem, seruum meum, qui mihi in ea seruit, nomine Iob?* Perpende verbum *Considerasti?* Emphaticum est; Septuaginta ediderunt, *Numquid attendisti memò tuam?* Hebraei verò: *Numquid posuisti cor tuum super seruum meum?* Nouerat Deus huius temerarij elatam superbiam & superbiam elationem, qui parua conspiceret dignatur, sed altiora quærit, sublimiores Angelos, supremos Seraphinos. Hoc Deus indicauit, eius hanc conditionem Iobo describens: *Omne sublime videt q. d.* Nolo ei proponere aduersarium unum de Principibus palatii mei, nec Angelorum quempiam, cornu qui mihi assistunt, immortalium, & gloriosum: nec enim eum tali digno honore: *Quem igitur Domine? Num in terra viuentem? attendisti mente tua nanum ser-*

vum meum, nomine Iob q. d. Rex inflato gigantis. Numquid posuisti cor tuum ad introitum palatii super illos primos aquæ vectores. Iuuenem imberbem, verforem, aut ostiatium? Hunc tibi comparem oppono. Illumine vno oris mei flatu hinc in alteram exsufflabo partem: si mihi eum concedas. Da mihi licentiam, ut eum inter manus meas constringam, & illico mactabis eum tibi in faciem maledicentem, & in barbam tuam exprobrantem. Hoc enim significat, interprete D. Hieron. *Nisi in faciem benedixerit tibi.* Perplacet, annuit Deus. Ecce confestim dilatantur fenestæ, theatra eriguntur ad certamen. Hoc nobis annuit Translatio Chaldaica: *Veni dies magni iudicij, & adstiterunt Angeli &c.* En mirabile spectaculum. Spectant omnes, prodeat aduersarius descendunt in arenam: Percutit diabolus Iob, circumquaque illi cuncta diripit bona: repellit ictum Iob inactus, vno. *Sit nomen Domini benedictum.* Repetit vires, & domum eius diruit: repellit denuo, solò: *Sit nomen Domini benedictum.* Interfici illi charissimos filios, ut pupillam oculi, cui obicit ancile patientiæ: *Sit nomen Domini benedictum.* Spectat illum Deus, intuentur Angeli: exhibetur gigas temerarius. Finito prælio, ait Deus, Eia omnium superbissime: quid cornua tollis, luti figmentum in faciem tibi resistit.

Domine, replicat Satan, inhiuisti ensis ictum qui carnem eius peteret. Iob carnis est, eius tamen carnes tangere non licuit, proinde nec prostrati, tantummodo quæ eum circumuallabant, oppugnauit: locum autem & veniam non habuit ut cum illo corpore congregiatur. Concedo igitur; ait Deus ad hoc licentiam: ut experiaris & cognoscas quales sint mei exercitus pedites, & domus mea puluis. Alio igitur aggreditur Satan stratagemate, interueniunt alii concursum: commouet ei præcipitium morbi adeo vniuersalis, ut eum à planta pedis vsque ad verticem plagis fauciet fedissimis, vlcibus, plenum. Porro miles fortissimus, cruorem colligit saule intermixtum vulneribus effluentem, eumque in satanæ coniecit & oculos & rostrum, exprobrans: *Sit nomen Domini benedictum.* Putredine tanta corpus opplet, ut ciues fortorem non ferentes, extra ciuitatem eiciant, sterquilinum eligit: hic verbera sustinet animo infraclus hoc vno, *Sit nomen Domini benedictum.* Ut se confusum & irrisum superbus aduertit Lucifer, vires certamini nouo resumit, sibi nouas adiecit copias auxiliâres, ipsam eius vxorem conuocat, pariter tres eius intimos amicos, Reges, his illum cingit

vt. Iob.

ut sint eorum lingua, acuta ac peruentes lan-
 ceæ quibus eum confodiant: Mulier mille di-
 cteris & fannis exulcerat: cor matiti: Amici
 viscera eius acerbioribus vulnerat reprehē-
 sionibus, quid inermis pius bellator & strenuus
 miles? verbera hæc repercutit, & patienter at-
 tollens brachium, ictu adeo graui dæmonis con-
 terit caput, & sensibus conturbatum ad pedes
 suos prosternat superatum Spiritum suum exci-
 tat, vocem extollit, præcinit hanc sententiam,
 quæ diabolo rot mortalia infligit vulnera, quot
 verba pronuntiat. *Sic bona suscepimus de manu Dei*

Job. 2. 10.

D. Hier. Tom. 8.

Job. 6. 7. r.

33

Ser. 197. de temp.

Jud. 16. 8.

*mala, quare non sustineamus? Dominus dedit, Domi-
 nus abstulit, sicut Domino placuit ita factum est, sit
 nomen Domini benedictum.* Ad hanc vocem exhor-
 tuit Satan, hoc ictu lymphaticus furit, hoc pa-
 tienter telo transixus corrui interemptus.
 Hinc gaudere Deum, exultare Angelos, applau-
 dere cælestes, victori congratulari, prostratum
 exsibilare. *Exultans Dominus in victoria famuli
 sui, illius patientiam, suum ducens triumphum.* ait
 D. Hier. Hæc Job de diabolo victoria in sum-
 mam Dei cessit gloriam. Hinc intelliges, quàm
 gratum Deo fuerit hoc spectaculum: Hinc col-
 liges quid Deus prætedat, dum te in huius
 mundi campo detinet, quod nihil aliud credide-
 ris esse, quàm te designare militem, & in arenam
 producere, ut temeratio illi giganti caput dis-
 findas medium, qui contra Deum se erigit, te in
 locum suum statuit, ut eius suppleas partes, &
 me & vos o Christiani: *Militia est, vita hœmilit
 super terram.*

Sed quid tam flaccidos contra tam potentem
 & fortem inimicum? Vtique non enim fortior s
 materia erat Job, non spiritus erat, sed carne
 constabat & ossibus; homo erat similis vobis, te
 quoque eligit paupercule, te quoque puella, te
 quoque languide, ut iuuenem David contra gi-
 gantem, cuius manibus suam fidit gloriam, ut
 notat D. Aug & sicut alteram Judith, mulierem
 iuuenem imbecillum, contra tyrannum potentis-
 simum & maximum Holofernem; cui manus
 dabant etiam robustissimi Duces, & regnorum
 præclarissima vexilla prosternebantur, ciuitatū
 portæ referabantur, vndique munitissimarum:
 ut modo etiam verificetur, quod tum in Dei lau-
 dem canebatur: *Non cecidit potent eorum à iuue-
 nibus, nec filij Titan percusserunt eum, nec excelsi
 gigantes opposuerunt se illi, sed Judith filia Merari.*

Hoc te soletur, o Christiane, Deum te spe-
 tare tribulationibus contritum, Angelos, totumq;
 concurrere cælum, & sicut dum de campo vi-
 ctor recedis, Dei adiutus fauore, ipse hoc in sui

verit honorem, ac tam ipse quàm calcicola dia-
 bolum irridemita quando dæmoni cedis victus
 hoc sibi in, gnominiam vertit Deus, & Angeli
 confunduntur. Hinc tibi perspectum sit, quid
 facto tibi opus, cum tempestate iactas, Scito:
 quod *Gaudium est in celo, super uno peccatore pen-
 nitentiam agente.* Quando per penitentiam de-
 bellas diabolum, amicam deseris, male patta re-
 struis, remum arripis penitentia. O quale gau-
 dium quando constans obduras, licet necessitate
 ad extrema redactus: quando, puella, aures oc-
 cludis alterius promissis, quando afflicus con-
 cinis: *Sit nomen Domini benedictum,* Quando fe-
 brius altuans; fateris plura merentur peccata
 mea: quando tempestate fluctuans remos non di-
 mittis: Deum exhilaras, Angelos recreas, cælum
 oblectas.

Hoc mihi est indubium: hunc esse legitimum
 sensum verborum septem fratrum Machabeo-
 rum, cum matre sua, quibus Antiocho tyranno
 responderunt. Statuit illos, quasi in arena, ex vna
 parte, ex altera verò iussit adferri ignes, fatragi-
 nes oleo feruenti ebullientes, cultros imatos,
 villas succensas Eia (inquit) meis cedite præce-
 ptis, veltrum abiurate Deum, legem polluite. Re-
 fert Spiritus sanctus quod inuicem aspicientes ce-
 tantes hilariter vultu, voce infracta visuliter se mutuo in-
 certamen his verbis Cantici Moysi sint cohor-
 tati: *Vna cum matre se hortabantur mori fortiter.*
dicens: Dominus aspiciet veritatem, & consolabitur.
*in nobis, quemadmodum in protestatione Cantici de-
 clarat Moyses. Quasi inuicem colloquerentur: Eia
 milites fortissimi, ardentis, spectaculum facti
 sumus quod consolabitur in nobis Deus, diem
 festum agent Angeli, cælestis exulabit curia.
 Quæ belle consilatur Deus, & sibi applaudit dū
 iustum prælio tribulationis ob sui amorem &
 legis diuine obseruantiam pressum constantem
 conspiciat: quando tentatur, eum inuictum mira-
 tur: quando turbibus agitatur, cum obfirmata
 facie furentibus vndis, & turbulentissimis ven-
 tis stupet non cedere, remos non laxare, non
 deponere animos.*

Hæc animos dabat consideratio primipilis
 illis Christicolis, teste D. Paul. dum tota Diæ
 infernalis potestas & Romani arma imperii, &
 mundi machinæ vniue, sic, in eos insurgent:
 manebant carceribus, fisco eorum addicti-
 bant bona mille tormentorum generibus excru-
 ciabant: ignes, ellas feruentes, fornaces, flagella,
 castas, tunicas molestas, cultros, laminas, vo-
 gulas, &c. ad cruciatus adhibebant. *Illuminati
 magnam certamen sustinuitis passionum, & in
 alio*

altero quidam opprobrijs, & tribulationibus spectaculum facti. Periculoso certamini exponebantur, in quo aduersarij omni p[ro]narum generis armati congregiebantur: Magnam certamen passionum: his non obstantibus immoti perstant, firmi, inuidi, alaceres: sustinens. Verbera decurunt; cunctis hostium insultibus fortiores. Quid, quæso, illis vires præstitit? fides, vita, Illustratio: & hæc quid vident? quod Deo & Angelis, Spectaculum facti: recreationis, festiui gaudij, chorea: um: dum vos spectant quo vultu perferatis calumnias, qua patientia patiamini tribulationes, quas Deo personetis laudes persecutionibus acciti: quo fidei scuto Satane directatis imperis, ei in faciem resistatis, & superbiam deprimatis. Utinam hæc cogitaretis: quoties vos impugnat diabolus, mundus alieci, blanditur caro, aduersitatibus angustamini. Dum seruet persecutio, cogita te ideo tempestate torquenti, vt calicolas exhalares.

§. II. Oculi Dei remigantium spectatores, in aduersitatibus suis animos ministrant & alas, multo felicius, quam intuitus struthionis.

Secundam vobis propono rationem: cur nobis describatur Christus spectans Apostolos laborantes in remigando, repugnantes laeuenti pelago, turbinibus superbis obnitentes: nimirum ad profectum nostrum: vt intelligamus nostris in tribulationibus & certaminibus non omnino à Deo nos desereri: Venit ad eos ambulans super mare, deseruit eos, sed non omnino. Notat D. Ambr., hæc verba David. Non me derelinquas vsquequoque. Hoc est, multum, siue me, non omnino deserat, loquitur hic, ait D. Ambr. vt vir perfectus, quando vero adhuc erat imperfectus, orabat. Deus, ne derelinquas me. Modò verò, in virtute perfectior: non timet à Deo desereri ex parte licet instanter oret: Non me derelinquas vsquequoque siue ex toto. Hic autem, jam fortior, non timet derelinqui vt tentetur, sed rogat ne penitus derelinquatur. Plerumque enim relinquit Deus, quos vult probari: penitus autem derelinquit, quos deserit. Derelinquit penitus Iudam: non derelinquit autem S. Iob, in cuius patrimonium eius tyrannidè diabolo dedit, in animam autem non dedit: nam si desisset in animam, penitus derelinquisset eum. Derelinquit Iob, vt relictus probaretur, probatus coronaretur. Derelinquit Iudam, cui ait: quod facis, fac etiam Hieron. Lanuzza Bapt. de Tom. I.

tius. Derelinquit enim eum penitus, quem sceleris sui permisit effectus.

D. Petrum parumper reliquit: Sed cum in mari turbasset, clamauit ad Christum, & porxit ei dexteram. Quinimo & Pater æternus ad modicum filium derelinquit. Vt quid derelinquisti me. Sed non penitus: Solus nos sum: quia Pater mecum est. Et vt ipse per Davidem testatur: Non derelinquet animam meam in inferno. Insuper vt nobis vires accrescant, & animus augetur: non tantum, non deserit nos Deus: sed & spectat nos, suosque oculos super nos defixos firmat.

Inquirunt Sancti Patres, p[er] Alexim D. Cypr. a Lib. de a & D. Ambr. b quare gloria, quam speramus, & Mortalit. nobis Deus præparauit, vacetur corona. Reposta b Lib. 1. est mihi corona iustitiæ, & Respondent, eam esse Offic. c. 15 causam: quia corona proprie datur victori, nec nisi victori datur. Non coronabimur, nisi quis legitime certauerit. Et sicut esse non potest sine victoria corona: sic nec sine certamine victoria, ait D. Cypr. Hinc addit, non posse se frui gloria, sine certamine. Vt vero huic veritati firmiter fide assentiamus, composuit D. Cypr. singularem tractatum, quem secutus est D. Aug. de Agone Christiano: & ambo pariter declarant: qualiter vita nostra, esse nostrum, beatitudo nostra consistat in viriliter decertando: ex quo deducunt causam, ob quam Deus nos in hoc mundo constituit, nullam esse aliam, quam nos constituere in arena certaminis, vt viriliter certemus, & vincendo coronam iustitiæ obtineamus, pro victoriæ qualitate. Et hunc vt legitimum sensum esse approbo verborum Iob: Militata est vita hominis super terram. Hoc vnum inter alia nos maxime ad certamen animarum, si consideremus, Deum nos irreuerberata oculorum acie continuo intueri præstantes. Quos animos, quas vires non addit cursori Regis intuitus: à quo se gaudet defixis oculis videri quando aut currit Euro velocius, aut cum aduersario strenue collicatur?

Diuina sunt plane verba, quibus sponsa sponsum alloquitur, iuxta lectionem & interpretationem D. Greg. Nyss. Vider eam sponsam ad bella præcinctam: à capite ad calicem ferro obarmatam: stragem tam inconsumtum mundi mulieribus, quam frequentatum & necessarium caeli candidatis. Vider, inquam, sponsam sponsum adeo paratam ad prælium vt jam præcedat tali resolutione ad conflictum, vt præ nimio stupore exclamet: Quæ est ista, qua progreditur, quasi aurora consurgens: &c. terribilis vt castrorum acies ordinata. Ad arma, ad arma, progreditur charissima meator: tota ad prælium & duellum composita,